

Ozir po svetu.

Pismo iz Amerike.

Po prijaznosti gospé Jelenove iz Kranja je došel „Novicam“ list iz severne Amerike, ki ga je 17. januarja pisal bratranec njen Jože Košir iz Št. Jožefa. Ker pismo popisuje mnogo kmetijskih zadev v Ameriki in sicer o ondašnjih zadevah odkritosrčno govori, utegne mikavno biti tudi našim bralcem. Nate tedaj važnejše reči:

„9 tednov smo ponoči in podnevi potovali; celih 42 dni smo bili na morji. Boga smo hvalili, da je bilo konec težavnega potovanja. Prve Kranjce sem naletel v fari sv. Jožefa, kjer mi je Janez Pogačnik dobil pri nekem Amerikancu službo s trideset dolarji na mesec (dolar je denar, vreden 2 gold. 17 kr. avstr. denarja). Bila je pa moja služba ta, da sem z volmi vozaril. Vsak voznik tukaj goni po tri pare volov vpreženih v tri voze; navadno je 24 dni na poti, 200 angležkih milj daleč vozi; do postaje ni nobene hiše; spati je treba ali na vozu ali na tleh; ker ni dobiti ne vina ne žganja, zato se ne dá kar nič zapraviti, toraj je lahko si kaj denarcev privarovati. Vendar sem si službo prebral ter sem zdaj pri nekem Nemcu, pri katerem večidel drva sekam ter imam jako dobro hrano (mesó trikrat na dan in belega kruha dovolj, črnega še videl nisem, kar sem tukaj) in vsak dan en dolar plačila. Prav vesel sem. Hrana je tukaj jako dober kup; en bušelj (= 20 bokalov kranjske mere) pšenice veljá 70 do 80 centimov (100 cent. je 1 dolar), ovsa 25 cent., turšice 45 cent., krompirja 25 centimov. To pa zato, ker je zemlja jako rodovitna, ni je treba gnojiti in tudi žita ne pleti; na 1 oral kmet poseje poldrugi bušelj, pridela pa 25—30 bušljev pšenice, in v tej primeri tudi družega žita. Neobdelana zemlja je tukaj še večidel prosta, vsak si je 1 oral lahko kupi za 1¼ dolarja; kdor je pa 21 let star in hoče biti ameriškansko državlján, ta si lahko 160 oralov proste zemlje kupi za 15 dolarjev. — Obdelana zemlja je precej draga. Vsak kmet ima vse posestvo skupaj okoli svoje hiše. Obleka in obutev ste pa tukaj sila dragi in slabi; 1 vatal kotuna veljá 25—30 centimov; škornje 5—6 dolarjev; slabo sukno je po 2½ dolarja. Tudi kava in sladkor sta draga, pa vendar vse pije kavo, ker je šega taka. — Par volov se prodá za 100 do 125 dolarjev, krave so po 20—25 dolarjev; za par konj daš 400—420 dolarjev; prešiči plemenci so dober kup, pitani pa po 8—10 centimov. — Nikar pa ne mislite, da se tukaj živi ali obogati brez dela. Tukaj mora delati, naj bo kdor si hoče; še taki ljudje delajo, ki imajo po 100.000 premoženja, ker je taka šega. Ravno tako smo v družih rečéh vsi enaki, bodi-si revež bodi-si bogatin, oba imata enake pravice, nikomur se ni treba odkrivati. — Zima je ostrejša (v hudem mrazu kaže gorkomer 30 stopinj), poletje je pa bolj vroče, kakor pri vas. Za vožnjo sem plačal: od Ljubljane do Dunaja 12 gold. 24 kr.; od tod do Bodenbacha 13 gold. 70 kr.; od tod do Lipsika 4 gold.; od tod do Bremena 5 gold.; od tod do Neu-Yorka 49 gold. 30 kr. v zlatu, od tod do La Cross-a 23 dolarjev, od tod do sv. Pavla 5 dolarjev; od tod do sv. Claud-a 5 dolarjev; le da voznjini po morji je všteta tudi hrana, ki je pa sila slaba, toraj bi jaz svetoval vsacemu, ki hoče sèm iti, da seboj vzame suhega mesá, klobas in vina. Papirnatí denar se mora na Dunaji zmenjati v zlato, in sicer najboljše v francozke cekine, ker se ž njimi povsod, tudi v Ameriki lahko plačuje. — Da-si tudi sem tukaj zadovoljen, vendar nikoga sèm ne vabim; vsak ima prosto voljo, naj stori, kar hoče. Z Bogom!

Jože Košir.

Kratkočasnice.

* Srenjski sluga (hlapec) po svojem poslu stopi pred župana. Župan ga vpraša: Kdo me je pa že spet nadlegovat prišel, vendar ni nikoli miru; kdo stoji v veži? *Sl.*: Nihče. — *Žup.*: Reci mu notri priti, da ga urno odpravim. *Sl.*: Kdo pa? *Žup.*: Nihče! Sluga debelo gleda župana. *Žup.*: Tamalopridni pritepenec bo že iz mojih lastnih ust izvedel, kaj je pravica v naši srenji. *Sl.*: Kdo neki? *Žup.*: Nihče. Uni dan ga je Potokar tožil, da mu je lep kos detelje popasel. *Sl.*: Božja dekla naj vas razume, kdo bi ta človek bil! *Žup.*: Ravno on je. *Sl.*: Vsaj nikogar ni v veži. *Žup.*: Ti šalobarda ti — kaj nisi prec na moje vprašanje rekel: Nihče? *Sl.*: Vsaj še zmirom pravim: nihče. — Zdaj župan razdražen vrata odpre, in se prepriča z lastnimi očmi, da nikogar ni v veži. — In vendar sta oba svoj prav trdila. Kako pa to? Ljubi bravec, naj ti to pripetilo nekoliko pojasnim. Neki Dolenec se je bil na Gorenskem vselil, al svojemu maternemu jeziku je vedno zvest ostal. Ako ga je kdo vprašal na priliko: Kdo te je spremljal — ali kdo je sinoč pri vas bil itd.? je vselej odgovoril: nihče. In tako so mu pridjali imé: Nihče, sploh so mu rekli: Nihče, tudi župan ga ni vedel drugače imenovati. Sluga pa, ki je še le pred kratkim k županu v službo prišel, je bil tudi Dolenec, ki mu je bilo lahneje reči: nihče, kakor nobeden. In zato se nista razumela.

* Neki prav čmeren šolsk učitelj, ki bi se mu bilo lagljeje „Kisavec“ kakor „Veselič“ reklo, napravi v novem šolskem poslopji napise na sobe: šolska soba, učiteljeva soba. Neki burkavec, učitelju ne ravno poseben prijatelj, gre in na s učiteljske sobe naredi strešico = v. — Otroci drugi dan v šolo pridejo, in neki fantalin postoji pod napisom ter zakriči na vés glas: fantje, fantje, berite, berite, oj, oj: Učiteljska šoba. Vsaj pa res naš učitelj vedno šobo napenjajo, reče neki predrzen deček. — Da se je čmernega učitelja šoba še bolj narastla, ko je zapazil to sestro na tabli, se samo ob sebi vé.

P.

Dopisi.

Iz Belega grada 8. marca. (!) — Odkar sem v Srbii, dopisa od mene dobili niste; morda Vam ni žal, vsaj znam, da je Podliščekov dohtar mnogo lepega pisal, — in k temu moram priznati — tudi resničnega; samo v eno stran — v politično — ni se mešal; pa je tudi težko o tem kaj govoriti, še teže pisati; mislim, da Schmerligova uprava v Avstrii ni se bolj bala kritike, kakor se je Hrističeva v Belem gradu plaši. — Občno mi južni Slovani, morda v obče vsi Slovani preveč držimo na slobodoumno vlado srbsko. Istina pa je, da narod je slobodoljuben, kajti on si je Srbijo samo s svojo krvjo oslobodil, vsaj so njeni sinovi odkupili se brez tujega upljiva turškega robstva.

Milina mi je bilo prvikrat ugledati na Savi srbsko ladjo s trobojno zastavo, pa poprašam kmeta, je li srbska ali turška, ker so vsi ljudje nosili fesove in pa turške hlače (čakšire). Odgovoré mi, da je srbska, in srce mi veselja zaigra, ko sem prvikrat ugledal ladjo pod slovansko zastavo. Slovanu je to jako milo.

Srbskemu narodu žal besede ne moremo reči, samo to, da je premalo izobražen in da o slovanstvu malo ali nič ne zna. Vsak Srbin pa zna za svojo povestnico, vsak zna za silnega cara Dušana, vsak za vso rodovino Nemanjino, vsak za nekdanje prostranstvo srbskega carstva. To vse mu priča narodna pesem, slepci srbski. In zato se je ta neizmerna ljubezen srbska do samega sebe izvodila, zato prezira vse ostalo, zato kaže: Pravi